

Beslutningsforslag nr. B 66. Fremsat den 18. januar 1985 af Jytte Andersen (S), Dorte Bennedsen (S), J. K. Hansen (S), Korneliusen (S), Erling Olsen (S), Søgaard (S) og Nørgaard Sørensen (S)

Forslag til folketingsbeslutning

om udvikling af den almene og erhvervsrettede voksenundervisning

Folketinget opfordrer regeringen til at søge de 100 mill. kr., der er afsat på finansloven for 1985 til opfølgning af folketingsbeslutningen af 30. maj 1984 om et 10 punkts program for voksenundervisning og folkeoplysning, anvendt på følgende måde:

1. Forsøgs- og udviklingsarbejde.....	7 mill. kr.	9. Udvikling af kurser for undervisere	2 mill. kr.
2. Heltidsundervisning ...	10 mill. kr.	10. Undervisningsmateriale m.v.	4 mill. kr.
3. Motivation – opsøgende virksomhed	5 mill. kr.	11. Selvudviklende grupper	6 mill. kr.
4. Undervisning på arbejdspladsen	2 mill. kr.	12. Informationsteknologi.	10 mill. kr.
5. Undervisning i forbindelse med jobtilbud ...	5 mill. kr.	13. Kreativitet i enkeltfagskurserne	2 mill. kr.
6. Strukturen i fritidsundervisningen	4 mill. kr.	14. Danskundervisning for indvandrere.....	3 mill. kr.
7. Egne lokaler til voksne	11 mill. kr.	15. Forenkling i den offentlige administration	1 mill. kr.
8. Undervisere i den almene fritidsundervisning	3 mill. kr.	16. Forsøgs- og udviklingsarbejde vedrørende erhvervsrettet efter- og videreuddannelse ..	25 mill. kr.

Bemærkninger til forslaget

Generelle bemærkninger

De seneste 10 års uddannelsespolitiske udvikling har medført øgede økonomiske ressourcer til voksenuddannelsessektoren.

Den erhvervsrettede voksenundervisning har alene fra 1976 til 1981 udviklet sig fra et budget på 526 mill. kr. til 1,4 mia kr. eksklusive løngodtgørelsesudgifter. En omfattende intern virksomhedsuddannelse er udviklet med det primære sigte at sikre lønmodtagernes erhvervsmæssige kvalifikationer.

I modsætning hertil har den almene fritidsundervisning og folkeoplysning ikke haft tilsvarende udviklingsmuligheder, hverken økonomisk eller lovgivningsmæssigt.

En voksenuddannelsesform med et socialt og alment sigte vil betyde, at ændringer, tilpasning eller udbygning af eksisterende lovgivning på voksenundervisningsområdet er nødvendige, i særdeleshed hvad angår den almene del.

Der må derfor gennemføres forsøgs- og udviklingsarbejde for at tilpasse voksenundervisningen og dens materialer til de nye målgrupper: de korttidsuddannede.

Folketingsbeslutningen af 30. maj 1984 om et 10 punkts program for voksenundervisning og folkeoplysning kan udgøre grundlaget og rammerne for de næste års udviklings- og forsøgsvirksomhed.

Den socialdemokratiske folketingsgruppe finder ikke, at regeringens udmøntning af de 100 mill. kr. til voksenundervisningen er i overensstemmelse med beslutningsgrundlaget i 10 punkts programmet.

De 4 store oplysningsforbund, AOF, FOF, LOF og FO, har derimod fremsat et fællesforslag, som bør nyde fremme i folketinget.

Beslutningsforslaget skal desuden ses i sammenhæng med 2 lovforslag om en reel voksenuddannelsesreform, henholdsvis L 123, forslag til lov om betalt frihed til uddannelse (løngodtgørelsesordningen) og L 124, forslag til lov om ret til frihed til uddannelse (orlovsordningen), der fremsættes samtidig hermed.

Derfor er forsøgsmidler til uddannelsesorlov på 10 mill. kr. ikke medtaget, idet det er socialdemokratiets opfattelse, at alle voksne pr. 1. januar 1986 lovgivningsmæssigt skal sikres en ret til uddannelsesfrihed.

Desuden foreslås det, at der afsættes 25 mill. kr. til forsøgs- og udviklingsarbejde vedrørende erhvervsrettet efter- og videreuddannelse.

Bemærkninger til forslagets enkelte punkter

Ad punkt 1

Forsøgs- og udviklingsarbejde

Udviklingscentret for folkeoplysning og voksenundervisning er en realitet. Centret vil givet medvirke til at skabe større interesse og forståelse for forsøgs- og udviklingsarbejde – også fordi centret kan bearbejde og videregive erfaringer.

Ud over det beløb, der er afsat til centrets oprettelse og drift, bør der afsættes et større beløb til forsøgs- og udviklingsarbejde. Dette skal også ses i sammenhæng med de nye krav, de kommende år vil stille til voksenundervisningen og folkeoplysningen. Endvidere kan det forventes, at der vil blive nedsat en kommission, der skal beskrive en ny fritidsundervisningslov. Der bør afsættes midler til en selvstændig sekretariatsfunktion m.v. for en sådan kommission. Forsøgsvirksomheden har som mål at skabe forudsætninger for et ændret lovgrundlag.

Ad punkt 2

Heltidsundervisning

I en 3-årig periode bør der afsættes et beløb årligt til at udvikle heltidsundervisningen – daghøjskolen. Økonomisk skal heltidsundervisningen sidestilles med enkeltfagskurserne i forsøgsperioden.

Kurserne henvender sig til den brede befolkningsgruppe, der har mulighed for at deltage i dagtimerne.

Der skal endvidere udvikles – og beskrives – indhold og metoder samt åbnes mulighed for ma-

terialeudvikling, ligesom undervisningsaktiviteterne skal godkendes som helhed.

Ad punkt 3

Motivation – opsøgende virksomhed

Der skal iværksættes forskellige initiativer for at engagere de grupper, der er mindst engagerede i deres omgivelser: de korttidsuddannede, og for at motivere denne gruppe til at deltage i uddannelsesmæssige og folkeoplysende aktiviteter.

Ad punkt 4

Undervisning på arbejdspladsen

Der bør udvikles undervisningstilbud, der relaterer sig både til den enkelte arbejdsplads og til samfundet, med henblik på mulighed for at under vise alle arbejdstagergrupper.

Ad punkt 5

Undervisning i forbindelse med jobtilbud

Der skal udvikles kursustilbud m.v. rettet til deltagere, der er i jobtilbud med henblik på efterfølgende uddannelse og erhvervsvalg. Undervisningen skal relateres til, og om muligt integreres i, jobtilbuddet. Forsøgene skal vise muligheder for kombination mellem enkelte uddannestilbud.

Ad punkt 6

Strukturen i fritidsundervisningen

For at gøre den vidt forgrenede almene fritidsundervisning i stand til at løse nye opgaver i fremtiden – f.eks. længerevarende undervisning i dagtimerne – skal der iværksættes forsøg inden for de enkelte etableranter specielt i landområderne. Det synes også at være et problem, at skolelederne for de mellemstore afdelinger er løst tilknyttet og dårligt aflønnet i forhold til deres ansvar. Dette problem bør undersøges nærmere.

Ad punkt 7

Egne lokaler til voksne

Fritidsundervisningen for voksne kan ikke i disse år imødekomme behovet for undervisning i dagtimerne. Lokaler, der stilles til rådighed generelt, er ikke altid velegnede for voksne.

Der bør derfor afsættes midler til støtte for etablering og drift af lokaler til voksne. Eventuelt kan disse udgøre lokale aktivitetscentre. I overvejelserne bør indgå indretning af nedlagte folkeskoler.

Ad punkt 8

Underviserne i den almene fritidsundervisning

Underviserens ansættelsesforhold og dermed aflønningsform bør gøres til genstand for forsøg – set i forhold til heltidsundervisningen og set i forhold til de større etableranter. Det er velkendt, at undervisere knyttet f.eks. til de mange daghøjskoler har problemer med henholdsvis normal arbejdsplads og A-kasse.

Ad punkt 9

Udvikling af kurser for undervisere

Det må sikres, at undervisere af deltagere i voksenundervisningen og folkeoplysningen har erfaring og hverdag tilfælles med deltagerne, og at underviserens reelle pædagogiske og faglige kvalifikationer alene er grundlaget for tilknytning til den enkelte etablerant.

Hertil skal knyttes kursustilbud til underviserne i faglige og metodiske emner samt kurser i voksenpædagogik.

Kurser for undervisere må udvikles løbende, så de har størst mulig relevans for den enkelte etablerant.

Ad punkt 10

Undervisningsmaterialer m.v.

Der bør gives mulighed for udvikling af undervisningsmateriale, der specielt retter sig til deltagere i den almene voksenundervisning og folkeoplysning, herunder også lydband og videoproduktioner. Udviklingen kan eventuelt foregå i samarbejde med amtscentralerne.

Ad punkt 11

Selvudviklende grupper

Der bør gives mulighed for etablering af selvudviklende grupper. Støtten bør gives således, at deltagerne selv bestemmer, hvad støtten skal bruges til (materialer, lærer m.v.).

Det foreslås, at der ydes en støtte pr. time svarende til en timeløn til læreren efter nugældende lov. Denne støtte kan nedsættes – eventuelt til ⅓ af støtten – dog således, at deltagerens andel ikke kan være en betingelse for igangsættelse.

Ad punkt 12

Informationsteknologi

Der er i de senere år på undervisningsområdet investeret store beløb i anskaffelse af udstyr, installationer m.v. inden for EDB. Der er nu behov for en udvikling af programmer (soft-ware). Det er

en udvikling, som folkeoplysningens egne folk bør være med i, og som der bør afsættes midler til.

Endvidere bør udviklingen af »interaktivt video« (sammenkobling af EDB og video) på samme måde sikres støtte.

Ad punkt 13

Kreativitet i enkeltfagskurserne

Folkeoplysningen må fastholde, at tilrettelæggelse af kreative fag alene bør ske i den almene fritidsundervisning for voksne.

Der har vist sig behov hos deltagerne i enkeltfagskurserne for at deltage i kreative fag. Derfor bør der afsættes et beløb som et forsøg, hvor deltagerne i enkeltfagskurserne kan deltage i den almene fritidsundervisning på særlige økonomiske vilkår.

Endvidere er der behov for et samarbejde mellem enkeltfagsundervisningen og den almene fritidsundervisning, f.eks. for at skabe mulighed for en vekselvirkning, som nævnt ovenfor, mellem de to former for undervisning, men også for at udvikle introduktionskurser i den almene fritidsundervisning til enkeltfagsundervisningen.

Ad punkt 14

Danskundervisning for indvandrere

Undervisning af indvandrere og flygtninge i dansk må have et særligt afsnit i fritidslovens kapi-

tel III. Der må sættes forsøg i gang for at beskrive og udvikle en anden undervisning, der også omfatter samfundsoplysning, samfundsintegration og mulighed for opsøgende virksomhed.

Ad punkt 15

Forenkling i den offentlige administration

Der bør gennemføres forsøg på forenkling af det administrative system i fritidsundervisningen. Det kan ske i udvalgte amts- og primærkommuner.

I dag findes der ingen erfaringer for, hvordan det kan gøres. På længere sigt vil en forenkling være besparende.

Ad punkt 16

Forsøgs- og udviklingsarbejde vedrørende erhvervsrettet efter- og videreuddannelse

Den teknologiske udvikling og den store ledighed er selvstændige argumenter for en styrkelse af forsøgs- og udviklingsarbejdet omkring den erhvervsrettede voksenundervisning.

Indhold og form af undervisningen må holde trit med de behov, som det omgivende samfund stiller.

Det er derfor nødvendigt at få erfaringer, der kan danne grundlag for en øget koordinering af de erhvervsrettede uddannelser og den almene voksenundervisning (f.eks. enkeltfagskurser og fritidsundervisning).